

Základní aspekty vojenské politiky KSSS

Se vznikem světové socialistické soustavy, se vstupem Sovětského svazu do období výstavby komunismu a ve spojitosti s vědeckotechnickou revolucí ve vojenství, začala nová etapa v rozvoji Sovětských ozbrojených sil. V polovině šedesátých let, díky všestrannému a úplnému vybavení vojsk nejnovější technikou a soudobými nejmodernějšími prostředky vedení ozbrojeného boje, vstoupila Sovětská armáda i námořnictvo do období bouřlivého rozvoje, rychlého a mohutného růstu bojové síly.

To vše probíhalo současně s rozvojem sovětské mírové iniciativy a ofenzivy v zahraniční politice, kterou podporovaly všechny mírumilovné síly světa a národy bojující za sebeurčení a národní svébytnost. Na tom, že v Evropě nebyla za posledních 30 let rozpoutána válka,

má největší zásluhu mírová politika Sovětského svazu a socialistických zemí a také skutečnost, že se Sovětský svaz mohl opřít o úspěchy v politice a ekonomice, ale také o své mohutné, vysoce připravené a vycvičené ozbrojené síly schopné zabezpečit a uhájit vše co lid vybudoval. Byla to také síla Sovětské armády, která se stala faktorem, s nímž agresori musí počítat, která bránila jejich lupičským, protilidovým a protisocialistickým choutkám.

Čím je především charakterizováno toto období života a činnosti sovětských ozbrojených sil, a zvláště v čem se konkrétně zvýšily nároky a požadavky na praktickou činnost komunistické strany, jejího ústředního výboru v řízení sovětských ozbrojených sil, chci rozebrat v tomto článku.

Základní leninská východiska vojenské politiky KSSS

Zkušenosti historického vývoje nejednou potvrdily, že rozhodná obrana socialistických vymožeností byla a zůstává životní nezbytností, je jednou ze všeobecných zákonitostí socialistické revoluce, výstavby socialismu.

V programu KSSS, v usneseních sjezdů strana jasně formulovala úkoly obranných schopností SSSR a bojové síly ozbrojených sil, nezbytnost organizační a ideologické práce a úkoly dalšího upevnění jednoty celého socialistického společen-

ství. To vše nachází konkrétní výraz ve vojenské politice KSSS.

Vojenská politika KSSS, tak jak byla postupně formulována na jednáních a v dokumentech poválečných sjezdů KSSS, obsahuje tyto základní charakteristické rysy:

1. Zakládá se na důsledné marxisticko-leninské vědecké analýze celosvětových vztahů současné společenské epochy. Vychází z úkolů celosvětových vztahů současné společenské epochy. Vychází z úkolů světového komunistického hnutí v této epoše a ze strategicko-taktické koncepce realizace těchto úkolů.

2. Charakterizuje soudobou světovou válku z třídně politického a vojensko-technického hlediska a formuluje třídní charakter, podstatu a politické cíle této války, vyjadřuje také konkrétní třídní a internacionální postoje revolučního proletariátu, lidových mas a socialismu k takové válce.

3. Organizuje státní sovětský obranný systém, jakož i koaliční systém internacionální vojenské obrany socialismu a je páteří jejich budování.

Charakter a zvláštnosti soudobé války kladou stále vyšší a nové nároky na morálně politickou a psychologickou přípravu vojsk k odrazení možné agrese. Tato skutečnost vyžaduje, aby velitelé, političtí pracovníci a stranické organizace zvolili kvalitativně nový přístup k řešení tohoto problému.

Leninské závěry o významu morálního ducha vojsk ve válce jsou základem činnosti strany, politických orgánů a stranických organizací. Přes sebelepší technickou vybavenost armády, zůstává člověk hlavní, rozhodující silou ve válce. Proto jsou také všechny organizační úkoly k upevnění bojeschopnosti armády a námořnictva s aktivní stranickopolitickou prací v ozbrojených silách, se zdokonalováním jejich forem a metod řízení a posilování vlivu stranických organizací.

V současných podmínkách se významně rozšířilo internacionální poslání sovětských ozbrojených sil, Leninská ideje o nutnosti těsné spolupráce národů, jež se osvobodily od kapitalismu, našly své nejpřímější a nejdůležitější vyjádření v bratrském spojení zemí socialistického společenství. Společné zájmy těchto zemí vyžadují sjednocení všech sil a prostředků k rozhodnému odporu proti agresorovi. Objektivním základem tohoto svazku je všem společná marxisticko-leninská ideologie, sociálně politické a ekonomické společenské zřízení, jednota cílů a úkolů armád.

Internacionální pojetí obrany socialistické vlasti, které vychází z životních potřeb světového socialismu, z nutnosti kolektivní obrany revolučních vymožeností bratrských národů, nekompromisně odmítá tezi maoistů o tom, že v současných podmínkách musí každá socialistická země budovat a také chránit socialismus, přičemž spoléhat jen na své vlastní síly. Vojenská izolace je krajně nebezpečná pro kteroukoliv zemi socialistické soustavy, zvláště při existenci agresivních imperalistických paktů.

S vytvořením světové socialistické soustavy se od základů změnila podmínky a možnosti obrany socialistické vlasti. XXIII. sjezd zvýraznil myšlenku, že Sovětské ozbrojené síly jsou povolány bránit nejen Sovětský svaz, ale společně s bratrskými armádami zabezpečit svobodu a nezávislost všech zemí socialistického společenství. Další rozvoj a upevnění bojového soudruženství s bratrskými zeměmi — Varšavské smlouvy je charakteristickou zvláštností současné etapy rozvoje sovětských ozbrojených sil. XXIV. sjezd KSSS zdůraznil, že v průběhu osmé pětiletky byla vykonána velká práce v upevnění této vojenské organizace a byla vysoce oceněna připravenost ozbrojených sil socialistických států k zabezpečení obrany mírové práce všech bratrských národů.

Protože snaha a úsilí SSSR pro zmírňování napětí ve světě nenacházejí odpovídající porozumění, vidí KSSS i nadále svůj úkol ve vojenské oblasti v upevňování nejen svých ozbrojených sil, ale i v rozšiřování spolupráce s bratrskými socialistickými zeměmi, v koordinaci vojenskoekonomického úsilí, v aplikování jednotných metod přípravy a výchovy vojsk, výměny zkušeností, poskytuje pomoc bratrským armádám v přípravě vojenských kádřů, atp. Důležité je také vypracování jednotných názorů na charakter soudobé války; to předpokládá nejen jednotné používání různých bojových prostředků, ale také vypracování jednotných způsobů zvyšování mobilizační přípravy vojsk sjednocených ozbrojených sil Varšavské smlouvy.

Proto posílení řídicí úlohy KSSS v ozbrojených silách a požadavky dalšího upevnění obrany SSSR jsou v tomto směru ovlivněny složitou situací ve světě a z toho vyplývajícími náročnými úkoly na jejich činnost ve vojenské výstavbě, její historickou odpovědnosti za osudy socialismu a komunismu. Jak zdůraznil XXIV. sjezd KSSS, je historickou skutečností, že jen díky neustálé pozornosti strany a sovětské vlády problémům upevnění obranné schopnosti země bylo možné ubránit socialismus.

Objektivní podmínky a činitele, které ovlivňují současnou vojenskou politiku strany

Při analýze těchto problémů vycházíme především z usnesení sjezdů KSSS a programu strany, které formulují a všestranně zdůvodňují úkoly a cesty dalšího upevnění ozbrojených sil a bojového soudružství s ostatními socialistickými zeměmi, včetně základních úkolů sovětské zahraniční politiky.

KSSS a sovětská vláda v duchu těchto usnesení uskutečňují vytrvale mírovou politiku v zahraničních vztazích, jejímž základem jsou leninské principy mírového soužití států s různým sociálně ekonomickým zřízením. Přiblížilo se takové období v životě národů světa, kdy mírové soužití socialistických a kapitalistických států se stalo objektivní nutností rozvoje lidstva.

Vzájemný poměr sil ve světě se změnil ve prospěch socialismu. Socialistické země vystupují jako rozhodující síla v boji za mír, proti rozpoutání války. To je nesporný fakt. Spolu s tím však KSSS a sovětský lid nemůže lhostejně přihlížet k tomu, jak vládnoucí kruhy USA a jejich spojenci v agresivních blocích nejenže uchovávají ohromný válečný aparát, ale stále jej zdokonalují, vynakládají nemalé úsilí o mezinárodní sjednocení všech prostředků boje proti socialistickým zemím.

Vojenské rozpočty zemí NATO se každoročně zvyšují o 2–3 miliardy dolarů. Za těmito čísly se skrývají stále další a další typy vyhlazovacích zbraní — nové stále ničivější jaderné pumy a střely, nové

stále muhotnější rakety, tanky a letadla, válečné lodě a ponorky. Kvalitativní zdokonalování zbraní nabylo dosud nevidaného rozsahu.

V současné situaci je třeba správně hodnotit probíhající procesy v kapitalistickém světě. Dvě velké porážky imperialistů v ozbrojeném boji proti sovětskému státu, porážky imperialismu v bývalých koloniálních zemích, vytvoření a růst mohutné světové soustavy socialismu, bouřlivý rozvoj vědeckotechnického pokroku — to vše přinutilo vládnoucí kruhy imperialistických států přejít k nové taktice — taktice „vyčkávání“, „lavírování“, „přizpůsobování se“ nové historické situaci.

Reakční podstata a agresivní záměry se nejvýrazněji projevují v politice amerického imperialismu, který je největším nebezpečím pro nezávislost národů a pro světový mír, hlavní překážkou na cestě společenského pokroku. Pro USA je zvlášť charakteristická agresivní linie zahraniční politiky, rozdmýchávání militarismu, který v sobě skrývá hrozbu světové války.

Všechny tyto rozporné skutečnosti značně komplikují situaci a řešení všech otázek bezpečnosti Sovětského svazu. Proto v situaci, kdy imperialistická reakce se stále více přiklání k vojenským dobrodružstvím a přímé agresí, SSSR nemá právo zapomínat ani na chvíli na nutnost upevňovat své ozbrojené síly a jejich vysokou bojovou připravenost.

Současná linie KSSS ve vojenské politice

Materiály XXIV. sjezdu ukazují, že činnost strany při upevňování obranné síly sovětského státu, výstavbě a zdokonalování ozbrojených sil je velmi složitá a mnohostranná. Tato činnost předpokládá rozpracování vojenské politiky sovětského státu, další tvůrčí rozvoj leninských principů vojenské výstavby, řešení otázek o charakteru a určení sovětských ozbrojených sil v současných podmínkách. Vojenská politika KSSS v sobě zahrnuje celou řadu důležitých otázek, na jejichž úspěšném řešení závisí obranyschopnost země i ozbrojených sil. To především předpokládá posilování a rozvoj materiálně technické síly státu, zdokonalování bojovosti vojsk, rozpracování vojenské doktríny, zdokonalení systému přípravy vojenských kádřů, určení hlavních cílů a úkolů ideologické práce ve vojscích, koordinaci vojenskoeconomického úsilí zemí socialistického společenství a další úkoly.

Soudobá bojová technika v sobě odráží

nejnovější poznatky vědeckotechnického pokroku. Její kvalita a kvantita jsou v přímé závislosti na úrovni rozvoje ekonomiky, na existenci vysoce připravených vědeckotechnických kádřů.

K výrobě soudobé vojenské techniky a zbraní už nestačí dřívější průmyslová odvětví. Např. pro soudobé letectvo bylo třeba vytvořit speciální metalurgii, zvláště přesnou výrobu přístrojů, výrobu automatických, jaderných, raketových, elektronických a jiných prostředků.

Vycházíme-li z požadavku zabezpečení mírové, socialistické výstavby v Sovětském svazu, můžeme charakterizovat politiku strany v oblasti vojenskotechnického rozvoje ozbrojených sil v současné etapě takto:

1. Pod vedením ÚV KSSS a vlády byly v osmém pětiletce rozpracovány a zavedeny do sériové výroby nové konstrukce bojové techniky a výzbroje. Přitom strana a vláda neustále přihlíží k nebezpečí, že impe-

rialisté rozpoutají termonukleární válku. V souvislosti s tím byla věnována velká pozornost růstu raketového jaderného potenciálu, dalšímu zdokonalení raketových vojsk strategického určení.

2. Značná pozornost byla věnována vytvoření pohyblivých raketových zařízení mezikontinentálního a středního doletu a také moderních prostředků velení a řízení, výpočetních stanic, prostředků automatizace a mechanizace atd.

3. V minulých letech velmi rychlými tempy narůstalo vyzbrojení všech druhů ozbrojených sil raketovými jadernými zbraněmi.

4. Značně se zvýšila mobilita vojsk na základě velkého množství strojů, zvláště ve vševojskových jednotkách.

Tato opatření strany ve vojenskotechnickém rozvoji ozbrojených sil změnila od základů jejich charakter. V roce 1956 začala vojska dostávat rakety různých tříd a typů. V srpnu 1957 SSSR jako první země na světě úspěšně vyzkoušel mezikontinentální balistickou raketu. 17. prosince 1959 ÚV KSSS a sovětská vláda přijaly rozhodnutí o vytvoření raketových vojsk strategického určení, jako samostatného druhu ozbrojených sil. Základem jejich bojové síly se stalo mistrovské ovládnutí kvalitativně nových prostředků vedení boje, schopných plnit velké vojenskostrategické úkoly.

Raketové jaderné zbraně operačního a taktického významu se staly základem palébné síly pozemních vojsk. Vševojskové svazky mají kromě toho zdokonalené dělostřelectvo různého doletu a také obrněné transportéry, ženijní techniku, jednotky PVO. Bylo dosaženo plné motorizace motostřeleckých vojsk.

Základ protivzdušného systému země vytvářejí nadzvukové přepadové stíhací letouny, které spolupracují v úzké součinnosti s protivzdušnými raketovými vojsky.

Nebývalý byl rozvoj sovětského letectva. Letectvo bylo vybaveno reaktivními nadzvukovými letouny a mohutným raketovým jaderným vyzbrojením a současným radioelektronickým zařízením. Tyto letouny mohou létat v noci i ve dne, ve složitých meteorologických podmínkách, v malých i ve velkých výškách a překonávat obrovské vzdálenosti.

K velkým kvalitativním změnám v technickém vybavení došlo u výsadkových vojsk. V posledních letech byla uskutečněna plná motorizace týlových vojsk ozbrojených sil.

Takovým způsobem proběhla reorganizace a přezbrojení armády na základě politiky strany v rámci vojenskotechnického

rozvoje. Ta přivedla sovětské ozbrojené síly k hlubokým kvalitativním změnám, ke gigantickému růstu jejich úderné a palébné síly.

Mezi další směry rozvoje sovětských ozbrojených sil patří příprava, výchova a rozmístění vojenských kádřů.

Strana považuje za nutné, aby si velitelské kádry vytrvale osvojovaly marxisticko-leninskou teorii, aby měly vynikající vojenskotechnickou přípravu, aby odpovídaly všem požadavkům moderní vojenské teorie a praxe.

Kádrouvou politiku KSSS v současné etapě přesně a jasně určují dokumenty XXIV. sjezdu KSSS. Má starostlivý a citlivý vztah ke starým kádřím s cílem využít jejich zkušeností a znalostí a zároveň dbá o uplatnění mladých nadějných pracovníků.

V posledních letech dochází k přestavbě vysokých a středních škol v ozbrojených silách a ke zlepšení kvality výchovné práce s posluchači. Byly vytvořeny nové vojenské vysoké školy.

Díky neustálé pomoci strany mají nyní sovětské ozbrojené síly vysoce připravené vojenské kádry, schopné úspěšně řešit všechny požadované úkoly, které před nimi stojí.

Dalším směrem činnosti strany ve vojenské oblasti je uskutečnění opatření ke zvýšení úrovně stranickopolitické práce a zvláště ideologické práce s příslušníky ozbrojených sil. Strana vychází z leninských závěrů o tom, že stranickopolitická práce je jedním z nejdůležitějších prostředků politického řízení ozbrojených sil, čírorodým prostředkem ideové politické výchovy všech příslušníků.

Důležitou událostí v životě ozbrojených sil po XXIV. sjezdu KSSS byla V. celarmádní porada tajemníků stranických organizací, která byla svolána z iniciativy ÚV strany v březnu 1973. V pozdravu, který zaslal ÚV KSSS účastníkům porady, byl zdůrazněn význam stranickopolitické práce v soudobých podmínkách, který vyplývá ze složitosti mezinárodní situace a zesíleného ideologického boje, z nových požadavků na ozbrojené síly, z nutnosti dalšího zintenzivnění práce stranických organizací v ozbrojených silách, a potřeby posílit vliv komunistů na vojenské masy.

Současná možná válka potvrzuje závěry marxisticko-leninského učení v tom, že nemůžeme hodnotit jen technickou stránku přípravy země na válku k odražení možné agrese. V této souvislosti mají zvláštní význam změny v sociálně politickém rozvoji sovětské společnosti. Jsou vý-

razem zdokonalování politického systému sovětského všelidového socialistického státu, dalšího zkvalitnění socialistických výrobních vztahů, kvalitativního a kvantitativního růstu dělnické třídy, upevnění družby a spolupráce národů SSSR.

Z tohoto hlediska má významnou roli tendence rychlého početního růstu obyvatel Sovětského svazu. K 15. lednu 1970 dosáhl počet obyvatel SSSR 241 720 134 lidí. Co do rychlosti přírůstku obyvatel, SSSR předbíhá největší kapitalistické země Evropy. Několik čísel pro srovnání. Za posledních 20 let, k počátku roku 1970 se zvětšil počet obyvatel SSSR o 35 %. Za tutéž dobu vzrostl počet Velké Británie jen o 12 %, Itálie o 15 %, Francie o 21 %, NSR o 23 %. Početní růst obyvatel Sovětského svazu je proto nepochybně důležitým činitelem nejen z hlediska obranyschopnosti, ale i celkové ekonomické situace země.

Úspěchy v ekonomice, ve vědeckotechnickém rozvoji, ve zdokonalování řízení společnosti, zvyšování kulturní úrovně obyvatel, objektivně vytvářejí materiálně technický a sociálně politický základ zvyšování bojové síly sovětských ozbrojených sil.

Za těchto podmínek vidí KSSS svůj úkol v tom, aby výstavba komunismu a upevnování obrany sovětského státu byly řešeny komplexně, aby byl včas oceněn obranný význam dosažených výsledků a aby jich bylo racionálně využito v zájmu obrany socialistické vlasti.

Základní přeměny ve vojenském se dotkly širokého okruhu problémů, které vyžadují principiální rozpracování otázek vojenské teorie, hluboké vědecké analýzy probíhajících procesů. Především vyvstal úkol zevšeobecnit zkušenosti ze zabezpečování obranyschopnosti sovětského státu a také odhalit celou složitost společensko-ekonomických procesů spjatých s vedením současné války a na tomto základě přimnout teoretické závěry a praktická opatření v přípravě vojenských kádřů ozbro-

jených sil a pro další upevnění obrany-schopnosti vůbec.

Vědeckotechnická revoluce nastolila nové problémy spojené s organizační strukturou ozbrojených sil, složením, úlohou a vzájemným vztahem druhů vojsk, se zdokonalováním celého systému přípravy kádřů, atd. V těchto podmínkách významně vzrůstá úloha strany, jejího ÚV při stanovení trendů rozvoje armády, ve správném docenění perspektivních prostředků ozbrojeného boje a jejich výroby, při řešení úkolů nejracionalnějšího sládní raketových jaderných zbraní s konvenčními, při vypracování vědecky zdůvodněného programu činnosti zbrojního průmyslu.

Síla sovětských ozbrojených sil se plně opírá o dosažené výsledky sovětské vojenské vědy. Díky péči komunistické strany a tvořivému úsilí vojenských vědců byla v posledních letech sovětská vojenská věda obohacena novými poznatky a závěry o možném charakteru soudobé války, o cestách zdokonalování bojové a mobilizační připravenosti ozbrojených sil, o formách její organizace a způsobech činnosti.

Soudobá válka stírá hranice mezi frontou a tylem. To vyžaduje věnovat zvýšenou péči nejen armádě, ale celé zemi, všemu obyvatelstvu k přípravě na rozdrčení imperialistického agresora. Za těchto podmínek zákonitě rostou nároky na činnost KSSS k zabezpečování životaschopnosti sovětského státu, při organizaci občanské obrany a ochrany obyvatelstva před možnými jadernými údery nepřítelů, i při organizaci spolehlivé ochrany důležitých politicko-administrativních, vědeckých, hospodářských a jiných center. Proto už v mírové době komunistická strana a sovětská vláda uskutečňují nezbytná opatření k racionálnímu využití materiálních a jiných rezerv v zájmu vytvoření vysoké obranyschopnosti státu. Ze zvyšujícího se významu přípravy všeho obyvatelstva k obraně země vyplývá úkol vojenskovlastenecké výchovy sovětských lidí, širokého rozvíjení vojenských znalostí mezi obyvatelstvem a důrazem na kvalitní masové politickou práci.